

I. Pregătirea pentru primirea Sfintelor Taine

Trebuie subliniat de la început faptul că „de la Sfântul Ioan Gură de Aur nu ne-a rămas o scriere mică și metodică despre dumnezeiasca Euharistie, ci fragmente de o rară frumusețe și de o adâncă simțire creștină în mai toate scrierile sale”¹. Înainte de a vorbi despre păcatele care ne împiedică de la o participare activă și conștientă la Sfânta Liturghie, trebuie să știm de ce anume avem nevoie de o astfel de pregătire (valabilă atât pentru mireni cât și pentru clerici). De ce trebuie să fim atât de atenți cu noi înșine? Înaintea cui trebuie să ne înfațișăm? Cu cine ne vom împărtăși?

La toate aceste întrebări, Sfântul Ioan Gură de Aur ne dă un răspuns pe măsură. El ne atrage atenția asupra faptului că participarea noastră la Sfânta Liturghie nu se poate face oricum, ci doar pregătiți trupește și sufletește (duhovnicește), fiindcă noi Îl vom vedea și chiar ne vom hrăni cu Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Cel care pe drept cuvânt a fost numit „Doctor Eucharistiae” a încercat din răzputeri să ne conștientizeze asupra faptului că Trupul și Sângele pe Care noi îl primim în cadrul Sfintei Liturghii sunt chiar cele ale Domnului Iisus Hristos istoric, deci nu sunt simboluri ori închipuiri, ci prin intermediul și cu ajutorul elementelor fizice palpabile și văzute, pâinea și vinul (dar care se sfințesc la Epicleză) ne împărtășim cu (adică mâncăm) Înșuși Trupul și Sângele Fiului lui Dumnezeu², Persoana a adoua a Sfintei Treimi, Care „S-a pogorât din ceruri... și din fecioara Maria S-a făcut om”³; „Corpul Domnului din Cinea cea de Taină... întru nimic nu se deosebește de Corpul Lui. Se înțelege că noi, care ne împărtășim din Corpul și din Sângele Lui, ne împărtășim din Corpul Aceluia ce este în ceruri și ăncinat de îngeri”⁴.

Ceea ce a surprins întotdeauna pe cei care s-au aplecat asupra scrierilor Sfântului Ioan Hrisostom a fost realismul cu care acesta vorbește despre prezența reală a Lui Iisus Hristos în Sfânta Euharistie. Lecturând aceste pasaje, nu mai rămâne nici o urmă de îndoială că în cadrul Sfintei Liturghii, Iisus Hristos este jertfa și jertfitorul („Cel ce se împarte...”), că există o singură jertfă și un singur Jertfitor (aceeași și Același de la Cina cea de Taină)⁵. „Astăzi tot El este cel care lucrează și Care Se predă, ca și atunci”⁶. „Masa aceasta este aceea de la Cina cea de Taină, întru nimic mai prejos. N-a făcut-o pe aceea Hristos, iar pe aceasta un om. Nu, ci și

¹ Dr. Marius Telea, *Sfânta Euharistie în gândirea Sfântului Ioan Gură de Aur*, în „Revista Teologică”, anul IV (1994), nr. 1, p. 32

² Pr. Prof. Univ. Dr. Ioan G. Coman, *Sensul Ecumenic al Sfintei Euharistii la Sfântul Ioan Gură de Aur*, în „Ortodoxia”, anul XVII (1965), nr. 4, p. 521; precum și Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Stăniloae, *Taina Euharistiei – izvor de viață spirituală în Ortodoxie*, în „Ortodoxia”, anul XXXI (1979), nr. 3 – 4, p. 343 - 344

³ Articolul 3 din Simbolul de Credință

⁴ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilia III, în Comentariile sau explicarea Epistolei către Efeseni a celui întru sfinți părintelui nostru Ioan Chrisostom, Arhiepiscopul Constantinoplei*, traducere din limba greacă, ediția de Oxonia, 1852, de Arhim. Theodosie Athanasiu – Egumenul Bisericii Sfântul Spiridon, Tipografia Editoare „Dacia” P. Iliescu & D. Grossu, Iași, 1902, p. 29

⁵ Idem, *Omilia XVII, în Comentariile sau explicarea Epistolei către Evrei a celui întru sfinți părintelui nostru Ioan Chrisostom, Arhiepiscopul Constantinoplei*, traducere din limba greacă, ediția de Oxonia, 1862, de Theodosie Romanul, Episcopul Romanului, Tipografia Cărților Bisericești, București, 1923, p. 230

⁶ Idem, *Omilia XXVII, în Comentariile sau explicarea Epistolei I către Corinteni a celui întru sfinți părintelui nostru Ioan Chrisostom, Arhiepiscopul Constantinoplei*, traducere din limba greacă, ediția de Oxonia, 1847, de Arhim. Theodosie Athanasiu – Egumenul Mănăstirii Precista Mare din Roman, Atelierele grafice Soce & Co, București, 1908, p. 371

pe aceasta tot El. Acesta este foișorul acela unde era El cu ucenicii lui atunci”⁷. „Domnul, Care le-a săvârșit atunci la cina aceea, același le săvârșește și le preface”⁸. „Credeți, dar, că și acum este Cina cea de taină la care Domnul a mâncat. Întru nimic nu se deosebește aceea de aceasta. Pe aceasta n-o săvârșește un om, iar pe cealaltă Hristos, ci El o săvârșește și pe aceasta și pe aceea. Când îl vezi pe preot că-ți dă trupul și sângele Lui, nu socoti că preotul face aceasta, ci că mâna lui Hristos se întinde spre tine”⁹.

Dacă noi ne dăm seama de realitatea acestor lucruri, atunci nu mai putem sau nu ar trebui să ne mai apropiem oricum și oricând de Sfintele lui Hristos Taine, ci mai înainte de a face aceasta trebuie să urmărim să ne curățim atât trupește cât și sufletește. Sfântul Ioan Gură de Aur cere tuturor acelora care doresc să se împărtășească un singur lucru: o conștiință curată. Pentru ca noi să dobândim o astfel de conștiință, trebuie „să ne eliberăm de obiceiurile cele lumești și păgânești, să ne depărtăm mult de ele, ca să vedem pe Hristos”¹⁰. Obiceiurile păgânești de care vorbește Sfântul Ioan Gură de Aur sunt păcatele, atât sufletești cât și trupești. Amândouă ne țin departe de Iisus Hristos, dar pot fi abandonate prin conlucrarea și colaborarea dintre voința noastră și harul dumnezeiesc (care ajută doar pe cel care își dorește cu adevărat să părăsească păcatul)¹¹. Cu toții știm și recunoaștem că eșantionul păcatelor este foarte larg și foarte variat, însă având în vedere participarea noastră la Sfânta Euharistie, Sfântul Ioan Hrisostom condamnă în primul rând acele păcate care l-au făcut atât pe Iuda, cât și pe cei ce-i urmează acestuia, să se lepede de Iisus Hristos. În acest fel, orice creștin trebuie să se ferească în primul rând de iubirea de argint – arghirofilia (care se opune virtuții milosteniei). Dar nu doar această patimă ne pătează conștiința, ci în general tot păcatul, bine știind că „păcatele sunt pricina tuturor relelor”¹². Astfel că și prefăcătoria, răutatea, înșelarea aproapelui, fățarnicia, răpirea (furtul și hoția), hulirea învrăjbirea, zgârcenia, desfrânarea¹³ sunt piedici și obstacole în urcușul nostru duhovnicesc, cu alte cuvinte, păcate care nu îl recomandă pe creștin în fața Domnului nostru Iisus Hristos.

Creștinul, confor spuselor Sfântului Ioan Gură de Aur, este omul înălțimilor¹⁴, de aceea, „cel ce păcătuiește, acela este un om pur și simplu, pe când cei ce fac fapte virtuozose aceia sunt oameni spirituali”¹⁵. Pentru a ajunge la înălțimile duhovnicești, creștinul este dator să lucreze pământul virtuții. În lupta omului cu păcatul, virtutea care îl însoțește pe om pe tot parcursul urcușului său către Dumnezeu este pocăința. Pocăința este virtutea căreia Sfântul Ioan i-a acordat o atenție deosebită și o preocupare specială, așa încât a fost pe drept cuvânt numit dascăl al pocăinței. De ce este atât de mult prețuită de Sfântul Ioan aceasta? Răspunsul ni-l dă chiar el însuși:

„ – Pentru ce te înfricoșezi, diavole, când este lăudată pocăința? Pentru ce te jelești, pentru ce te cutremuri?

⁷ Idem, *Comentar la Evanghelia de la Ioan*, Omilia 46, traducere din limba franceză de Diac. Gheorghe Băbuț, Editura „Pelerinul Român”, Oradea, 1997, p. 223

⁸ Idem, *Omilia LXXXII, în Scrieri partea a treia, Omilii la Matei*, traducere, introducere și note de Pr. Dr. Dumitru Fecioru, Colecția Părinți și Scriitori Bisericești (PSB), vol 23, E.I.B.M.B.O.R., București, 1994, p. 935.

⁹ Idem, *Omilia L*, p. 582

¹⁰ Idem, *Omilia IV*, p. 96

¹¹ Idem, *Omilia LXXXII*, p. 933. „Strădania omului nu este îndestulătoare, dacă omul nu se bucură de ajutorul cel de sus; și iarăși: nu se câștigă nimic de pe urma ajutorului de sus dacă nu ne dăm și noi silința. Din acestea două se împletește virtutea: din ajutorul cel de sus și din strădania”

¹² Idem, *Omilii despre pocăință, Omilia VII*, traducere, introducere și note de Pr. Dr. Dumitru Fecioru, E.I.B.M.B.O.R., București, 1998, p. 142

¹³ Idem, *Omilia I la vânzarea lui Iuda, 6, în Predici la Sărbători Împărătești și Cuvântări de laudă la sfinți*, E.I.B.M.B.O.R., București, 2002, p. 56

¹⁴ Pr. Gheorghe Tilea, *Evlavia Euharistică după Sfântul Ioan Gură de Aur*, în „Studii Teologice”, nr. 9 – 10/1957, p. 635

¹⁵ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilia IX, 1, Omilii la Facere, vol. I*, traducere, introducere și note de Pr. Dr. Dumitru Fecioru, E.I.B.M.B.O.R., București, 2003, p. 90

- Da, pe dreptate mă jelesc și mă tângui, răspunde diavolul, pentru că mari trofee mi-a răpit mie pocăința asta!

- Cre trofee?

- Pe desfrânată, pe vameș, pe tâlhar, pe hulitorul și marele prigonitor Pavel!”¹⁶.

Prin urmare, mare este virtutea pocăinței! Cel ce o îmbrățișează pe aceasta poate scăpa foarte ușor de cursele vrășmașului și capcanele diavolului, chiar de ar fi cel mai mare păcătos. Drept dovadă ne stau exemplele enumerate mai sus. Însă pocăința nu este doar o efortare de moment, ci ea implică (ca toate celelalte virtuți) un efort permanent și continuu din partea omului, efort susținut totdeauna de Dumnezeu, prin harul Său cel sfânt și sfințitor. Dumnezeu, ne spune Sfântul Ioan Hrisostom, i-a dat omului multe feluri de pocăință, astfel că nimeni nu poate spune că este o virtute imposibil de îndeplinit. Dacă Dumnezeu ne-ar fi dat o singură modalitate și cale de pocăință, n-am fi primit-o, ci am fi spus: „Nu putem să mergem pe această cale, nu putem să ne mântuim”. Dar așa, Dumnezeu ți-a tăiat cuvântul acesta, că nu ți-a dat numai o cale de pocăință, nici două, nici trei, ci multe și felurite, ca, prin mulțimea lor, să-ți facă lesnicioasă suirea la cer”¹⁷. Dintre „multele și feluritele” căi de pocăință oferite nouă de Dumnezeu, Sfântul Ioan Gură de Aur ne pune înaintea conștiinței noastre cinci feluri sau modalități de a ne întoarce dinspre păcat spre Dumnezeu: recunoașterea păcatului în fața lui Dumnezeu (ori de câte ori păcătuim)¹⁸, plângerea păcatelor săvârșite (care spală prin lacrimi de căință sinceră)¹⁹, smerenia²⁰, milostenia²¹ (numită și „marea și principala pocăință, în stare să rupă lanțul păcatului” și fără de care „pocăința este moartă și lipsită de aripi”)²² și rugăciunea²³ (care poate mult la Dumnezeu pentru iertare)²⁴.

Pocăința trebuie făcută așadar în Biserică (fiindcă Biserica-i spital nu tribunal)²⁵, ori de câte ori este nevoie, fără a ne pierde nădejdea în mila și ajutorul lui Dumnezeu: „Ai păcătuț? Intră în Biserică și șterge-ți păcatul! Nu-i așa că de câte ori cazi când mergi pe drum tot de atâtea ori te și ridici? Fă tot așa, de câte ori păcătuiești, pocăiește-te de păcat, nu

¹⁶ Idem, *Omilia despre pocăință, Omilia II*, traducere, introducere și note de Pr. Dr. Dumitru Fecioru, E.I.B.M.B.O.R., București, 1998, p. 27

¹⁷ Idem, *Omilia despre pocăință, Omilia III*, traducere, introducere și note de Pr. Dr. Dumitru Fecioru, E.I.B.M.B.O.R., București, 1998, p. 45

¹⁸ „Ai păcătuț? Intră în Biserică și spune-I lui Dumnezeu: Doamne, am păcătuț! Dumnezeiasca Scriptură zice: „Spune tu păcatele tale întâi, ca să te îndreptezi”. Spune păcatul, ca să scapi de păcat!” Idem, *Omilia II*, p. 28. Sfântul Ioan Gură de Aur obișnuiește să dea două exemple: unul pozitiv și altul negativ. În cazul de față ni-l arată pe Cain care nu s-a pocăit și a murit în păcatul lui, dar și pe David, care, datorită faptului că a mărturisit păcatul săvârșit, a dobândit iertare de la Dumnezeu (p. 29 – 33)

¹⁹ „Ai și o altă cale de pocăință! Care-i aceia? Să-ți plângi păcatul! Ai păcătuț? Plângi, și astfel ți-ai șters păcatul! (Ex. Ahab cu Ilie, Iona, p. 34 – 38); Idem, *Omilia II*, p. 34. „Plânge-ți, dar, și tu păcatul tău! Nu de mântuială, nici de formă, ci plângi cu amar ca Petru! Idem, *Omilia III*, p. 59

²⁰ „Ai și o a treia cale de pocăință! Care este aceasta, a treia cale de pocăință? Smerenia. Smereste-te și ți-ai șters mulțime de păcate”. Idem, *Omilia II*, p. 39. (Ex. Pilda Vameșului și Fariseului, p. 39 – 42)

²¹ „Vă pun în față a patra cale de pocăință. Care-i aceasta? Milostenia, împărăteasa virtuților, aceea care duce iute pe oameni în bolțile cerului, apărătoarea noastră prea bună” (Ex. Sutașul Corneliu. Cuvintele „înaintea lui Dumnezeu” înseamnă: „De-ai avea multe păcate, nu te teme, că ai milostenia apărătoare!”. Nici una dintre puterile cele de sus nu-i va sta împotriva. Milostenia ții cere datoria, stând cu polița în mână. Însuși Stăpânul ne-o spune: „Adevăr vă zic vouă, întrucât ați făcut unuia dintre acești frați ai Mei, prea mici, Mie Mi-ați făcut” (Mat. 25, 40). Milostenia, deci, ușurează toate păcatele tale, oricâte ai avea. (Ex. Pilda celor 10 fecioare, Ilie cu văduva din Sarepta Sidonului) *Omilia III*, p. 47 – 52

²² Pr. Gheorghe Tilea, *op. cit.*, p. 636 - 637

²³ „Dar mai o cale, tot atât de lesnicioasă, prin care poți scăpa de păcate. Rugăciunea! Roagă-te în fiecare clipă! Nu pregeta a te ruga, nici nu cere cu trândăveală iubirea de oameni a lui Dumnezeu! Dumnezeu nu-ți întoarce spatele de-L rogi cu stăruință, ci-ți iartă păcatele și-ți împlinește cererea”. Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilia despre pocăință, Omilia III*, p. 57

²⁴ Pr. Gheorghe Tilea, *op. cit.*, p. 637

²⁵ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilia despre pocăință, Omilia III*, p. 57

deznădăjdui!”²⁶. Însă, pentru că nu dorim să extindem doctrina hrisostomică despre pocăință, ne vom opri în chip deosebit asupra unui aspect al ei: cel al mii de ori al binefacerii. Pentru a înțelege valoarea și importanța acestei virtuți în gândirea și concepția Sfântului Ioan Gură de Aur, trebuie să arătăm modul în care acest Sfânt Părinte al Bisericii înțelege semnificația Trupului lui Iisus Hristos. În lucrările și scrierile sale, Sfântul Ioan Hrisostom ne arată și ne demonstrează că Mântuitorul nostru Iisus Hristos se identifică atât cu Trupul Euharistic, totodată și cu fiecare membru și mădular al Bisericii. De aceea, cel ce vrea să se împărtășească de Trupul și Sângele Său – Euharistic, trebuie ca mai întâi să-și îndrepte atenția asupra aproapelui său, oricare și oricine ar fi acesta.

Domnul nostru Iisus Hristos dorește să Îl cinștim precum voiește El, nu precum vreau ori cred oamenii că ar trebui cinștit. De aceea, Sfântul Ioan condamnă obiceiul unora de a aduce daruri sfinte la Biserică în detrimentul aproapelui lor, care rămâne în continuare gol, flămând și însetat. Un astfel de gest, de a împodobi biserica construită, nu îl curățește pe creștin, pe când celelalte fapte de milostenie, da. „Biserica nu este un loc unde se adună vase de aur și de argint, ci un loc de adunare a îngerilor; de aceea trebuie să aducem la biserică sufletele noastre. Dumnezeu se apropie de darurile noastre de aur numai dacă și sufletul nostru este de aur. Nu era de argint masa aceea de la Cina cea de taina, nici nu era de aur potirul din care a dat Iisus Hristos ucenicilor Sângele Său! Dar toate erau de preț, toate înfricoșătoare, pentru că erau pline de Sfântul Duh! Vrei să cinștești trupul lui Hristos? Nu-L trece cu vederea când este dezbrăcat! Nu-L cinști aici în biserică cu haine de mătase, iar afară îl lași să degere de frig, că n-are cu ce se îmbrăca! Cel ce a spus: „Acesta este Trupul Meu”, și prin cuvânt a întărit lucrul, Același a spus și „Flămând M-ați văzut și nu M-ați hrănit” și „Întrucât n-ați făcut unuia dintre acești prea mici, nici Mie nu Mi-ați făcut”. Trupul lui Hristos de pe altar nu are nevoie de acoperăminte prețioase, ci de suflet curat; dar cel gol, cel flămând are nevoie de multă îngrijire. Să învățăm, dar, să filozofăm și să cinștim pe Hristos, așa cum vrea El. Cea mai plăcută cinște pentru Cel pe Care Îl cinștim este să-L cinștim așa cum se cuvine, cum vrea El, nu cum socotim noi. Și Petru socotea că-L cinștește, oprindu-L să-I spele picioarele. Dar ceea ce voia să facă nu era cinște, ci cu totul dimpotrivă. Tot așa și tu, cinștește-L pe Hristos cu cinștea pe care El ți-a poruncit-o, cheltuind cu săracii averea ta. Dumnezeu n-are nevoie de vase de aur, ci de suflete de aur”²⁷. „Noi trebuie să-L hrănim pe Hristos, să-L adăpăm și să-L îmbrăcăm. Acestea sunt vrednice de această masă sfântă”²⁸. Acestea sunt motivele pentru care Sfântul Ioan Gură de Aur cere tuturor credincioșilor să se aplece cu stăruință asupra acestei virtuți, fiindcă „Cel ce miluiește pe sărac, împrumută pe Dumnezeu” (Pilde 19, 17). Multe sunt lucrurile care caracterizează creștinismul, dar, mai mult decât toate și mai bine decât toate, iubirea reciprocă dintre oameni și pacea”²⁹.

Potrivit Sfântului Apostol și Evanghelist Ioan (I Ioan 4, 20 – 21) iubirea este capul virtuților, acest lucru fiind temelia tuturor poruncilor lui Dumnezeu, căci „prin iubirea față de Dumnezeu intră și iubirea față de aproapele”³⁰. În fața Dumnezeieștii Euharistiei, ne învață Sfântul Ioan Hrisostom, trebuie să se vină cu iubire de Dumnezeu. Trupul și Sângele Domnului trebuie mâncat și băut numai de iubitorii Lui, și iubitori ai Lui nu pot fi cei care

²⁶ Ibidem, p. 58

²⁷ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilia L, în Scrieri partea a treia, Omilii la Matei*, p. 584: „Nici un Iuda să nu se apropie de această Masă, nici un Simon Magul! Că și unul și altul au pierit din pricina iubirii de argint! Să fugim de această prăpastie; nici să socotim că ne este de ajuns pentru mântuire dacă facem dar acestei sfinte mese un potir de aur bătut în pietre scumpe, dezbrăcând pe văduvă și pe orfani. Dacă vrei să cinștești jertfa, adu-i sufletul pentru care S-a jertfit. Sufletul fă-ți-l de aur. Care ți-i câștigul dacă sufletul ți-i mai rău decât plumbul și lutul, iar potirul dăruit, de aur? Nici unul!”

²⁸ Idem, *Omilia XXVII, în Comentariile sau explicarea Epiostolei I către Corinteni...*, p. 375

²⁹ Idem, *Omilia XXXI, în Comentariile sau explicarea Epistolei către Evrei*, p. 53

³⁰ Idem, *Omilia LV, 3 în Omilii la Facere*, vol. II, traducere din limba greacă veche și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Fecioru, E.I.B.M.B.O.R., București, 2003, p. 284 - 285

urăsc și trec cu vederea pe aproapele lor³¹. Cei care doresc să călătorească cu această faptă bună spre Împărăția lui Dumnezeu, trebuie să fie ferm convinși de faptul că: „Nu există păcat pe care să nu fie în stare să-l curețe milostenia, pe care să nu-l poată ea stinge... ea este un leac prielnic pentru orice rană... Este cu drept cuvânt, desăvârșire”³²; „Mila este baie a sufletului. De aceea, așa cum în fața ușilor bisericii sunt vase de spălat pline cu apă, ca să-ți speli mâinile, la fel, afară din biserică stau jos săracii, ca să-ți speli de pete mâinile sufletului”³³; „Oricât de mare ar fi păcatul, mila este în stare să-l spele”³⁴. Pentru a ne atrage și mai mult spre a înfăptui acte de milostenie, Sfântul Ioan Gură de Aur ne dovedește că Împărăția Cerurilor poate fi „cumpărată” de aici de pe pământ, prin faptele noastre de milostenie față de aproapele nostru, oricine și oricare ar fi el: „Cerul este neguțatorie și afacere bună, iar noi o neglijăm. Dă o bucată de pâine și ia Raiul; dă lucruri mici și ia lucruri mari; dă cele pieritoare și ia pe cele nepieritoare; dă pe cele stricacioase și ia cele nesticacioase”³⁵. Totuși faptele noastre bune trebuie săvârșite din toată inima, pentru că „fapta făcută de silă nu are plată, ci fapta făcută de bunăvoie”³⁶.

Așadar, toată viața noastră trebuie să „fim aplecați spre săvârșirea binelui”³⁷. Dacă ne întrebăm care este timpul cel mai potrivit pentru pocăință (sub toate cele cinci aspecte prezentate de Sfântul Ioan), tot el ne dă răspunsul: postul³⁸. Postul trebuie să fie îndrăgît și îmbrățișat de fiecare creștin, deoarece axesta alungă și învinge dușmanii mântuirii noastre³⁹. La fel ca în cazul oricărei alte virtuți „postul iubește pe cei ce îl iubesc și urăște pe cei ce îl urăsc”⁴⁰.

În altă ordine de idei, am văzut și constatat că atât păcatele cât și virtuțile sunt deopotrivă sufletești și trupești. Sfântul Ioan Gură de Aur acordă o importanță deosebită (și) păcatelor săvârșite prin intermediul trupului. El are în vedere mai cu seamă, acele organe ale trupului care intră în contact nemijlocit cu Trupul și Sângele Mântuitorului nostru Iisus Hristos, fără însă a le exclude pe celalte. Astfel, dintre toate mădulele noastre, limba este organul prin care creștinul greșește și păcătuiește cel mai mult și cel mai des, fapt ce ni-l relatează și confirmă și Sfântul Apostol Iacov în Epistola sa și care spune că „Limba, mic mădular este și cât codru aprinde...”. „Gura se murdărește cu defăimări, blasfemii, ocări, cuvinte pline de mânie, cuvinte de rușine, răs și glume”⁴¹. Împotriva acestor păcate care se săvârșesc prin intermediul limbii, Sfântul Ioan Hrisostom este foarte categoric: „Păziți-vă, dar. Limba mai mult decât lumina ochilor! Limba este cal împărătesc; dacă-i pui frâu și o înveți să meargă frumos, împăratul se va odihni pe ea și va sta pe ea; dar dacă o lași să umble fără frâu și să zburde, ajunge căruța diavolului și a demonilor”⁴². Cu toate că nouă ni se pare

³¹ Idem, *Omilia XXVII, în Comentariile sau explicarea Epistolei I către Corinteni...*, Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omiliile LXXXII (2) și L (4), în Scrieri partea a treia, Omilii la Matei*

³² Idem, *Omilia XXV, în Comentariu la Faptele Apostolilor, vol. II, lucrare de licență de Ioan Goje, Sibiu, 1986, p. 7*

³³ Pr. Gheorghe Tilea, *op. cit.*, p. 636 - 637

³⁴ Ibidem, 637

³⁵ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilii despre pocăință, Omilia III*, p. 49

³⁶ Ibidem, p. 51

³⁷ Mitropolit Srafiim Joantă, *Deasa sau rara împărtășire*, în Sf. Nicodim Aghioritul, Neofit Kavsokalivitul, *Deasa împărtășire cu Preacuratele lui Hristos Taine*, Editura „Reîntregirea”, ediția a II – a, Alba Iulia, 2001, p. 21

³⁸ „Și care timp poate fi, oare, mai potrivit pentru pocăință decât timpul postului?” Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilia V, în Omilii despre pocăință*, p. 84

³⁹ „Când postul alungă așa pe dușmanii mântuirii noastre, când este atât de înfricoșător vrășmașilor vieții, nu trebuie, oare, să-l iubim și să-l îmbrățișăm, și să nu ne temem de el?... Când postul cu dușmanii noștri, când ne scapă de robie și ne duce din nou la libertate, ce altă dovadă mai cauți de prietenia postului, de prietenia lui pentru neamul omenesc?”..., idem, *Omilia V*, p. 79

⁴⁰ Ibidem, p. 80

⁴¹ Idem, *Omilia L, în Scrieri partea a treia, Omilii la Matei*, p. 595 - 596

⁴² Ibidem, p. 596

că păcatele săvârșite prin intermediul ei sunt ne semnificative, Sfântul Ioan este de altă părere și anume că: ocară și insulta sunt păcate ce ne aruncă în iad⁴³. Trebuie să știm că nu este suficient a ne spăla gura înainte de a merge la Biserică⁴⁴, ci trebuie, mai înainte de aceasta să ne împodobim limba cu blândețe, smerenie, binecuvântare, cuvintele legilor dumnezeiești, milostenie⁴⁵.

Același lucru trebuie să facem și cu mâinile, ochii și urechile noastre, și în general tot trupul nostru trebuie deprins cu virtutea. În ajutor ne vine tot Sfântul Ioan Gură de Aur care ne arată și modul în care putem săvârși aceasta: „Cercetează-ți cu luare aminte mâna dreaptă, limba, buzele, care au devenit porțile de intrare ale lui Iisus Hristos. Gândște-te la timpul în care te apropii de Sfintele Taine și întinzând o masă văzută, îndreaptă-ți cugetul spre acea masă, adică vreau să zic, spre Cina Domnului, spre privegherea ucenicilor din acea noapte sfântă⁴⁶; prin urmare „atunci când vei cugeta ce a pățit pentru tine Stăpânul, vei fi mai cu băgare de seamă și mai filozof⁴⁷”.

În concluzie, Sfântul Ioan Gură de Aur îndeamnă pe tot credinciosul care dorește să se unească cu Domnul Iisus Hristos în cadrul Sfintei Liturghii, să facă eforturi pentru a dobândi o conștiință curată (eforturi susținute de Harul lui Dumnezeu). Acest efort implică o parte negativă și una pozitivă. Cea negativă presupune părăsirea păcatului (indiferent de natura lui, trupesc ori sufletesc), iar partea pozitivă înseamnă colaborarea și împreunălucrarea noastră cu Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos la cultivarea și (de)săvârșirea virtuților (care implică și trupul, după cum am arătat mai sus. Toate virtuțile au drept scop transformarea noastră launtrică, astfel încât noi să devenim deopotrivă cu îngerii (blânzi, milostivi, rugători), atunci când ne apropiem de înfricoșătoarele lui Hristos Taine. Ca atare, toate acestea sunt posibile cu condiția ca noi „să nu ne lenevim spre mântuirea noastră⁴⁸”. Starea și dispoziția de evlavie euharistică, ca de altfel starea de evlavie în general, nu poate rezulta numai dintr-un efort și solicitare spirituală de moment, ori una mai îndelungată, ci dintr-un permanent exercițiu spiritual, dintr-o continuă deprindere a inimii și gândului de la cele pământești, spre o viață filosofică, adică în Iisus Hristos, cum ne îndeamnă Sfântul Ioan Gură de Aur în încheierea fiecăreia din predicile sale⁴⁹.

Am afirmat și susținut că noi suntem ajutați în permanență de Harul lui Dumnezeu, însă acest Har ni se comunică nouă cu prisosință atunci când ne împărtășim. Mai mult, noi nu putem ajunge la unirea cu Dumnezeu (după har) decât prin primirea lui Iisus Hristos Euharistic. Prin aceasta noi dobândim încă de pe acum siguranța că vom trăi veșnic împreună cu El. Este o legătură tainică între partea omului și cea a lui Dumnezeu în lucrarea virtuții. Nu se poate ajunge la aceasta fără participarea ambelor părți, însă trebuie să subliniem că ajutorul lui Dumnezeu (dat nouă prin intermediul Sfintei Împărtășanii) este covârșitor: „virtutea nu se agonisește fără lucrarea poruncilor, iar porunca nu se săvârșește fără dragoste, și nici dragostea nu se reînnoiește fără Sfânta Împărtășire. Astfel că fără Sfânta Împărtășire este zadarnic să ne ostenim⁵⁰”.

⁴³ Ibidem, p. 596 - 597

⁴⁴ Idem, *Omilia V, la Epistola I către Timotei, în Comentariile sau explicarea Epistolelor Pastorale I și II Timotei, Tit și Filimon a celui întru sfinți părintelui nostru Ioan Chrisostom, Arhiepiscopul Constantinopolei*, traducere din limba greacă, ediția de Oxonia, 1861, de Arhiereul Theodosie Athanasiu Ploșteanu, Vicariul Sfintei Mitropolii a Ungro-Vlahiei și Locotenent de Mitropolit Primat, Atelierele grafice SOCE&CO, București, 1911, p. 51 - 52

⁴⁵ Ibidem, p. 52

⁴⁶ Idem, *Omilia XXVII, în Comentariile sau explicarea Epistolei I către Corinteni...*, p. 375

⁴⁷ Ibidem, p. 376

⁴⁸ Idem, *Omilia V, la Epistola I către Timotei, în Comentariile sau explicarea Epistolelor Pastorale...*, p. 51

⁴⁹ Pr. Gheorghe Tilea, *op. cit.*, p. 636

⁵⁰ Sf. Nicodim Aghioritul, Neofit Kavsokalivitul, *Deasa împărtășire...*, p. 49

II. Participarea la Cultul divin public

2. Venirea la Biserică și ținuta în cadrul Sfintei Liturghii

Pentru ca cineva să se poată împărtăși cu Sfintele Taine, trebuie ca mai întâi de toate să vină la Biserică. Din perspectiva Sfântului Ioan Hrisostom, orice creștin care vine la Sfânta Liturghie este dator să se și împărtășească la momentul potrivit și cuvenit. Sfântul Ioan nu împarte credincioșii în două categorii: cei care doar asistă la slujbă și cei care se împărtășesc. Nu! Ci odată ce ai venit la biserică, trebuie să fii pregătit să te și împărtășești. Ca stare sufletească, noi trebuie să păstrăm o liniște totală, fiind atenți la desfășurarea Sfintei Slujbe, fiind convinși că ne aflăm în prezența lui Iisus Hristos Însuși. De asemenea, în timpul Sfintei Liturghii credinciosului i se cere o participare activă și conștientă⁵¹. Mai mult decât atât, toți trebuie să fim înflăcărați și entuziasmați, să avem sufletele clocotitoare, să fim cu mințile treze și să nu ne apropiem cu scârbă sau cu pași șovăitori⁵². Aceasta nu este un lucru imposibil ori cu neputință de îndeplinit, mai ales dacă ținem seama că „din cele o sută șazeci și opt de ceasuri ale săptămânii, măcar unul să fie dat lui Dumnezeu în întregime”⁵³. Vom fi înflăcărați și entuziasmați, vom avea mințile treze doar dacă, mai dinainte de a veni la biserică, ne-am cercetat pe noi înșine (potrivit Cuvântului Sfântului Apostol Pavel: „Să se cerceteze omul pe sine și așa să mănânce din Pâine și să bea din Pahar” – I Cor. 11, 28). Drept urmare, cercetarea de sine este obligatorie pentru a nu ne împărtăși cu nevrednicie, căci, cel ce face aceasta, vinovat este față de Trupul și Sângele Mântuitorului (I Cor. 11, 23 – 31).

Am văzut că Sfântul Ioan Hrisostom consideră păcatul (oricare ar fi el – cu fapta, cu gândul sau cu lucrul) un obstacol și o piedică în vederea unirii cu Iisus Hristos în Euharistie. De aceea, pentru a scăpa de ele, trebuie mai întâi să le (re)cunoaștem pe fiecare în parte (fiindcă doar conștiința noastră proprie le știe pe toate), iar cunoscându-le să ne debarasăm și îndepărtăm de ele. Trebuie să ne înfățișăm înaintea Domnului nostru Iisus Hristos nu doar cu trupul curat, ci mai ales cu sufletul, în alt fel fiind vrednici de toată osânda: „Să cunoaștem, dar, care sunt cele ce spurcă pe om! Să le cunoaștem și să fugim de ele! Văd că mulți au un astfel de obicei în biserică; se sârguiesc să vină la biserică cu haine curate, cu mâinile spălate; dar ca să se înfățișeze cu sufletul curat înaintea lui Dumnezeu nu suflă nimeni vreun cuvânt! Și spun lucrul acesta nu ca să vă opresc să vă spălați mâinile sau gura, ci că vreau să vă spălați așa cum se cuvine, nu numai cu apă, ci, în loc de apă, cu virtuți. Gura se murdărește cu defăimări, blasfemii, ocări, cuvinte pline de mânie, cuvinte de rușine, râs și glume. Dacă te știi că nu rostești nici una din acestea, nici nu ești murdărit cu această murdărie, îndrăznește de vino la biserică; dar dacă te-ai întinat de nenumărate ori cu aceste pete, pentru ce te ostenești degeaba clătindu-ți gura cu apă, dar purtând pe ea această murdărie vătămătoare și ucigătoare”⁵⁴.

1. Problema deseii sau rarei împărtășiri

În privința acestei probleme, Sfântul Ioan Hrisostom este la fel de neșovăitor, ca și până acum. El spune că nu trebuie să vorbim de deasa sau rara împărtășire, ci doar dacă noi avem ori nu o conștiință curată. Aceasta este cea care ne îndeamnă să ne împărtășim, ori nu. Cel care are o conștiință curată este vrednic și dator – potrivit convingerilor Sfântului Ioan Gură de Aur – să se împărtășească ori de câte ori participă la Sfânta și Dumnezeasca

⁵¹ Pr. Gheorghe Tilea, *op. cit.*, p. 645

⁵² Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilia LXXXII, în Scrieri partea a treia, Omilii la Matei*, p. 934 - 935

⁵³ Idem, *Omilia IX, în Omilii despre pocăință*, p. 178

⁵⁴ Idem, *Omilia L, în Scrieri partea a treia, Omilii la Matei...*, p. 595

Liturghie. Dimpotrivă, cel ce nu s-a îngrijit să-și curățească sufletul, deci cel cu o conștiință pătată, murdară și necurată, nu se poate împărtăși nici măcar o singură dată pe an, întrucât timpul nu este dictat de vreo sărbătoare (deși există concepția aceasta în timpul Sfântului Ioan, idee care mai persistă și astăzi), fie ea chiar Sfintele Paști.”Apoi, acesta este răul cel mare, că tu hotărăști vrednicia apropierei de Sfintele Taine nu după curăția cugetului, ci după intervalul de timp, și crezi că aceasta este evlavie, de a nu te apropia de multe ori în cursul anului de Sfânta Împărtășanie, neștiind, se vede, că dacă te apropii cu nevrednicie, fie chiar numai odată, aceasta îți pătează și înfierează sufletul; iar dacă te-ai apropiat cu vrednicie, fie chiar și numai odată, și l-ai mântuit”⁵⁵. „Știu că mulți dintre noi ne apropiem de această Sfântă Masă, pentru că este obiceiul ca la această sărbătoare să ne împărtășim. Ar trebui, însă, așa precum v-am spus de multe ori și mai înainte, să nu ținem seama de sărbătoare când avem să ne împărtășim, ci să ne curățim cugetul, și atunci să ne apropiem de Sfânta Jertfă. Cel pângărit și necurat nici în sărbători nu are dreptul să se împărtășească cu acest Trup sfânt și înfricoșător; cel curat însă, cel care și-a sters bine, prin pocăință, păcatele, acela are dreptul, și în sărbători, și oricând, să se împărtășească cu dumnezeieștile Taine, acela merită să se bucure de darurile lui Dumnezeu. Dar nu știu cum se face că unii nu țin seama de lucrul acesta, și mulți creștini, plini de mii și mii de păcate, când văd că vine sărbătoare, ca și cum ar fi împinși chiar de sărbătoare, se apropie de Sfintele Taine, pe care niște oameni ca aceștia nici n-au dreptul să le vadă; pe cei pe care îi cunoaștem îi oprim, iar pe cei pe care nu-i cunoaștem îi lăsăm în seama lui Dumnezeu, Cel ce știe ascunzișurile inimii fiecăruia”⁵⁶.

Așadar, Sfântul Ioan Gură de Aur condamnă falsa evlavie a unora de a se împărtăși doar în sărbătorile mari de peste an, cum ar fi: Nașterea Domnului, Botezul Domnului și Învierea Domnului, ca și cum această împărtășire rară i-ar îndreptăți și justifica ori scuze în fața lui Dumnezeu. „Văd pe mulți împărtășindu-se cu trupul lui Iisus Hristos, cum s-ar întâmpla, mai mult ca obicei și ca lege, decât ca impus de cuget. Când va sosi, zice, timpul sfântului mare post, sau când va sosi ziua Arătării Domnului (Teofania sau Epifania) mă voi împărtăși cu Sfintele Taine, deși timpul de câștig nu este Epifania, nici Postul Mare, ci sinceritatea și curățenia sufletului. Cu acestea apropie-te, fără acestea, însă, niciodată”⁵⁷. Nu sunt de laudat nici cei ce se împărtășesc de multe ori pe an, chiar de este la fiecare Sfântă Liturghie, dacă fac aceasta având o conștiință pătată, alterată, degradată. Noi trebuie să urmăm exemplul celor care se unesc cu Iisus Hristos, fiind sfătuiți și îndrumați la aceasta doar de conștiință, care nu-i judecă pentru faptele lor. „mulți dintre voi se împărtășesc din jertfa aceasta o singură dată în cursul anului, alții de două ori iar alții de mai multe ori. Deci cuvântul nostru este îndreptat spre toți, nu doar către cei de față, ci și către cei ce stau prin pustii, căci aceia mai cu seamă o singură dată în an se împărtășesc, de multe ori și la doi ani. Deci ce? Pe care, oare, vom aproba noi? Pe cei ce se împărtășesc o dată, sau pe cei de mai multe ori, ori pe cei de mai puține ori? Nici pe cei de o dată, nici pe cei de mai multe ori, nici pe cei de puține ori, ci pe cei cu cuget curat, pe cei cu inima curată, pe cei cu viață fără de prihană. Unii ca aceștia, apropiindu-se pururea, iară de nu sunt așa, să nu se apropie niciodată. De ce+ Fiindcă își iau cu sine judecata și osânda și pedeapsă nespusă. Și să nu te minunezi de aceasta, căci precum mâncarea, care prin natura sa este hrănitore, cade într-un stomac bolnav și bicisnic și vatămă și strică totul, devenind cauza bolilor, întocmai așa se petrece și cu împărtășirea Sfintelor și dumnezeieștilor Taine”⁵⁸.

Toate acestea ni le spune Sfântul Ioan Hrisostom nu pentru a ne împiedica pe noi să ne apropiem de Sfintele Taine, chiar și numai în sărbători, ci dimpotrivă, el dorește să ne

⁵⁵ Idem, *Omilia V, la Epistola I către Timotei, în Comentariile sau explicarea Epistolelor pastorale...*, p. 50

⁵⁶ Idem, *Cuvânt la Botezul Domnului, IV, în Predici la Sărbători Împărătești și Cuvântări de laudă la Sfinți*, p. 42

⁵⁷ Idem, *Omilia III, în Comentariile sau explicarea epistolei către Efeseni...*, p. 30

⁵⁸ Idem, *Omilia XVII, în Comentariile sau explicarea Epistolei către Evrei...*, p. 231

apropiem continuu de Ele⁵⁹, dar nu oricum; pentru că cel ce se împărtășește cu nevrednicie, fie și numai o singură dată în an, este la fel de vinovat ca și cei care L-au răstignit pe Iisus Hristos: „Îndrăzneala nu este a te apropia de mai multe ori în cursul anului, ci de a te apropia cu nevrednicie, fie chiar și doar o singură dată în tot timpul anului. Noi, însă, ne găsim într-o asemenea stare de ticăloșie și îndobitocire, că deși în cursul anului facem mii de rele, totuși pentru îndepărtarea de acele rele nu avem nici o grijă, ci credem că ne este de ajuns de a nu îndrăzni ca să ne apropiem des de trupul lui Iisus Hristos, sau ne apropiem cu batjocură, neînțelegând pare-se, că cei ce au răstignit pe Domnul nostru Iisus Hristos, o singură dată l-au răstignit. Dar oare, fiindcă o singură dată l-au răstignit, păcatul lor este mai mic? Încă și Iuda, o singură dată l-a vândut pe Iisus Hristos. Dar ce? Oare faptul acesta l-a scăpat de răspundere? De ce faptul acesta să-l îndeplinim numai o dată, și la un anumit timp în cursul anului? Timp de curăție să ne fie nouă curăția cugetului”⁶⁰. Credinciosul prăsnuiește Sfintele Paști doar atunci când se împărtășește, iar aceasta o face nu doar o singură dată pe an (atunci când sărbătorim Sfintele Paști, din punct de vedere istoric), ci de fiecare dată când mâncăm și bem Trupul și Sângele Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Cei care nu se împărtășesc, ci doar postesc, se aseamănă catehumenilor, pentru că ei fac acest lucru și astfel nu simt bucuria Paștilor fiindcă nu se unesc cu Domnul Iisus Hristos: „Sfânta și marea Patruzecime este o singură dată pe an. Dar paștile le facem (cu alte cuvinte, ne împărtășim) de trei sau de patru ori pe săptămână; și ca să zic mai bine, ori de câte ori dorim. Fiindcă nu Postul face Paștile, ci comuniunea și împărtășirea care se face la fiecare Liturghie. Și că lucrul acesta este adevărat, auzi pe Pavel, care zice: „Paștile nostru Hristos S-a jertfit pentru noi” (I Cor. 5, 7). Deci ori de câte ori te împărtășești cu conștiința curată, faci Paștile cele luminate. Nu pentru că ai postit Patruzecimea, ci pentru că te-ai împărtășit cu Dumnezeuieștile Taine”⁶¹. De aceea, cel ce nu este încă botezat, adică catuhumenul, niciodată nu face Paștile (chiar dacă postește Patruzecimea), deoarece nu se împărtășește. Precum și dimpotrivă, creștinul care nu postește, face Paștile când se împărtășește. Precum și dimpotrivă, creștinul care nu postește, face Paștile atunci când se împărtășește, fie azi, fie mâine și în orice timp se va cumineca. Fiindcă pregătirea cea mai bună și aleasă pentru împărtășire nu se judecă după respectarea timpurilor, adică după trecerea celor opt sau patruzeci de zile, și atunci ne împărtășim. Nu, ci se judecă după curăția conștiinței⁶².

Așadar, cei care nu se apropie de Sfântul Altar spre a se împărtăși dau dovada faptului că duc o viață duhovnicească nestatornică: când fac păcate, când se îngrijesc să cultive virtuți (știind că trebuie să se împărtășească), pentru ca mai apoi să revină la cele dintâi. Însă această periodicitate, păcat – virtute nu este decât „o glumă cu Hristos”⁶³. S-a ajuns la periodicitatea trăirii noastre cu Iisus Hristos, la periodicitatea unirii noastre reale cu El, când, de fapt, această unire trebuie să fie permanentă”⁶⁴. În vremea Sfântului Ioan Gură de Aur, Sfânta Liturghie se săvârșea de mai multe ori pe săptămână: vineri, sâmbătă, duminică, precum și în zilele de prăznuire ale mucenicilor⁶⁵. Existau, așadar (ca și astăzi), numeroase prilejuri și ocazii de a reînnoi unirea noastră cu Dumnezeu, de a ne întări și consolida în virtute și de a părăsi cât mai deplin păcatul.

Referitor la modul cum trebuie să primim Sfintele Taine și când trebuie să facem aceasta, reținem din cuvintele Sfântului Ioan Hrisostom următoarele: timpul primirii Sfântului

⁵⁹ „Aceasta o spun, nu împiedicându-vă de la apropierea de cele Sfinte o dată în cursul anului, ci pentru că voiesc să vă apropiați permanent de ele”, Ibidem, p. 231 - 232

⁶⁰ Idem, *Omilia V, la Epistola I către Timotei, în Comentariile sau explicarea Epistolelor Pastorale...*, p. 50

⁶¹ Sf. Nicodim Aghioritul, Neofit kavsokalivitul, *op. cit.*, p. 52

⁶² Ibidem, p. 53

⁶³ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilia XVII, în Comentariile sau explicarea Epistolei către Evrei...*, p. 224

⁶⁴ Pr. Gheorghe Tilea, *op. cit.*, p. 636

⁶⁵ Sfântul Ion Gură de Aur, *Omilia V, la Epistola I către Timotei, în Comentariile sau explicarea Epistolelor Pastorale...*, p. 50

Trup și Sânge al lui Iisus Hristos este condiționat de modul în care trebuie să facem acest lucru, și anume acela de a ne apropia de aceste Sfinte Taine, având mereu o conștiință curată (cu tot ce include și implică ea). Aceasta este singura condiție pe care trebuie să o respectăm și fără împlinirea ei să nu îndrăznim să ne apropiem de Domnul Iisus Hristos Euharistic, niciodată: „precum v-am spus adesea, s-ar cuveni ca pentru împărtășit să țineți seama nu de sărbători, ci de curăția conștiinței și atunci să vă atingeți de Sfânta Jertfă. Căci cel vinovat și pătat nu se cuvine să se împărtășească nici în sărbătoare cu acest Sfânt și Înfricoșător Trup, căci cel care este curat și spălat de păcatele sale, prin căință desăvârșită, acela este vrednic să se împărtășească cu dumnezeieștile Taine și să se bucure de darurile lui Dumnezeu, atât în zi de sărbătoare, cât și în oricare alt timp”⁶⁶. Cel ce nu ține cont de aceste lucruri, nu își dă seama cu Cine se împărtășește (și nici măcar pentru ce face aceasta; este doar o obligație, pe care se simte dator, din pricina obișnuinței, să o îndeplinească).

3. Scopul pentru care ne împărtășim

Nimic din cele spuse mai sus nu pot avea o rezonanță în viața credinciosului dreptmăritor creștin dacă acesta nu știe care este scopul primirii Sfintelor Taine, mai precis de ce este neapărat nevoie să se împărtășească cu Iisus Hristos (și după cum spune Sfântul Ioan Gură de Aur, este ideal ca acest lucru să se întâmple la fiecare Sfântă Liturghie). Îl vom lăsa și de data aceasta tot pe Sfântul Ioan să ne explice care este acest scop, de ce Iisus Hristos ni se comunică nouă astfel și de ce trebuie să ne unim cu El ori de câte ori participăm la Cina Sa. El ne reamintește un adevăr recunoscut de toți oamenii, acela că fiecare dintre noi prețuim cel mai mult viața, o viață care însă dorim să fie veșnică. Acest lucru a constituit tema și subiectul central din propovăduirea Mântuitorului: „Iisus Hristos vorbește adesea despre înviere pentru a imprima în sefletele ascultătorilor acest adevăr. Căci acela era punctul cel mai important din învățătura Sa, să stabilească și să întărească credința în aceste lucruri: învierea și viața veșnică. Viața este ceea ce cer oamenii mai mult; nimic nu este mai dulce, nici mai plăcut, ca a nu muri deloc”⁶⁷. Trebuie să ne aducem aminte, continuă Sfântul Ioan, că, în Vechiul Testament, El le promitea o viață lungă însă în Noul Testament ne promite una fără de sfârșit; astfel, comparativ cu mana, care a prelungit viața de pe pământ, Euharistia are scopul și menirea de a ne ține în viață și dincolo de moarte (ne va înveșnici și îndumnezei)⁶⁸, întrucât această „mâncare și băutură duhovnicească” nu este un aliment trimis de Dumnezeu, ci Însuși Trupul Stăpânului.

Este un lucru bineștiut că viața veșnică nu se poate dobândi de către om doar prin propriile sale puteri, fiindcă omul nu poate face și mișca nici măcar un singur fir de păr (Matei 5, 36). Atunci, cum putem noi să dobândim acest dar de neprețuit? Răspunsul, pe cât este de simplu, pe atât este de ferm: doar prin participarea noastră la viața Mântuitorului Iisus Hristos, Singurul Care are viață întru Sine. Iar această participare, deoarece vorbim despre o relație între persoane, trebuie să fie una reală, dorită de amândouă părțile. Mântuitorul nostru Iisus Hristos a făcut primul pas, acela de a se întrupa (de a lua firea noastră umană) și de a o ridica în sferile Sfintei Treimi. Mai mult decât atât, El continuă această operă, de înveșnicire a noastră, prin faptul că acordă, de bunăvoie, fiecăruia dintre cei care doresc, posibilitatea de a-I mânca Trupul și a-I bea Sângele Său cel Sfânt. Acestea constituie semnul unei iubiri veșnice și desăvârșite. Ca noi să devenim părtași acestei iubiri, în mod real, trebuie să ne unim cu acest Trup divin. Este efectul pe care îl produce alimentul pe care Mântuitorul Iisus Hristos ni l-a dat pentru a ne face să cunoaștem căldura și prinosul iubirii Sale. Iată pentru ce a unit El,

⁶⁶ Idem, *Cuvânt la Botezul Domnului, IV, în Predici la Sărbători Împărătești...*, p. 42

⁶⁷ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilia 46, în Comentariu la Evanghelia de la Ioan*, p. 226

⁶⁸ Ibidem, p. 227

pentru ce a amestecat Trupul Său cu al nostru, ca noi să fim toți un singur Trup, legat de un singur Cap. Acesta este semnul unei iubiri fierbinți. Iov arăta acest adevăr, atunci când spune despre slujitorii săi că el îi iubea atât de mult, încât ei ar fi dorit să-l mănânce. Căci, pentru a arăta atașamentul lor viu și frumos, ei ziceau: „Unde s-ar fi găsit unul care să nu se fi săturat la masa lui?” (Iov 31, 33). „Iată ce a făcut Iisus Hristos pentru noi; El ne-a oferit carnea Sa să o mâncăm pentru a ne angaja ca să avem pentru El o iubire din cele mai mari și a ne-o arăta pe aceea pe care o are El pentru noi; El nu s-a făcut numai văzut celor ce doreau să-L contemple, ci S-a lăsat atins, S-a dat să fie mâncat, să fie înfipti dinții în el, absorbind în așa fel încât să mulțumească cea mai ferbinte iubire”⁶⁹. „eu am vrut să fiu fratele vostru din iubire față de voi, eu am luat trupul și sângele vostru ca și unul și altul să fie comun între voi. Eu vă dau acest trup și acest sânge, prin care Eu am devenit de aceeași natură cu voi. Tuturor a dat acest trup spre împărtășire, ca astfel hrănindu-se cu dânsul, și lepădând de la noi moartea cea dinainte, să ne amestecăm cu dânsul, prin această masă sfântă, și să intrăm în această viață veșnică și nemuritoare”⁷⁰. Noi ne-am născut cu un dor nespus după veșnicie, dar Sfântul Ioan Gură de Aur ne atrage atenția de atâtea ori asupra faptului că acest dor nu își poate găsi satisfacerea deplină decât atunci când se alimentează și se adapă permanent la Izvorul veșniciei, care este unul singur, adică Împărtășirea cu Însuși Sfântul Trup și Sânge al Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Împărtășania nu este așadar, o chestiune de alegere, pentru că nu ai posibilitatea să alegi între două lucruri bune, ci trebuie să alegi fie viața (adică a fi mereu cu Iisus Hristos), fie moartea (prin gestul de a-L refuza constant pe El). El nu se poate rezuma nici la o obișnuință, căci dacă ne împărtășim (fie doar o singură dată) fără a avea o conștiință care să nu ne condamne, nu tragem nici un folos din aceasta⁷¹, ci dinimpotrivă, îl mâniem și mai mult pe Dumnezeu prin obrăznicia și impertinența noastră. Țelul și scopul Sfintei Euharistii este însă unul îndoit: nu doar acela de a se uni Iisus Hristos personal cu fiecare dintre cei ce mănâncă și beau Trupul și Sângele Său, ci și ca cei ce se împărtășesc să se unească între ei. Această unire a lui Dumnezeu cu oamenii și a acestora întreolaltă este scopul pentru care Iisus Hristos se aduce și se împarte la fiecare Sfântă și Dumnezească Liturghie. Dar unirea aceasta (sub ambele aspecte) nu se poate săvârși dacă omul nu își dă tot interesul, efortul și toată osteneala de a face primul pas în această direcție și privință, mai înainte de a veni la biserică, prin împlinirea poruncilor (cu ajutorul cărora omul se apropie de Dumnezeu, dar și de aproapele, oricine și oricare ar fi acesta). Împărtășirea trebuie doar să consfințească și să desăvârșească efortul omului de a fi împreună în iubire, atât cu Dumnezeu, cât și cu oamenii. Această unire între oameni, prin intermediul lui Dumnezeu primit în Sfânta și Dumnezeiasca Euharistie, formează Biserica⁷² – aceasta a fost și este înțelesul ei autentic. Odată cu primirea Sfintelor Taine, noi devenim (fiecare în parte) membre, organe și mădule ale Corpului lui Iisus Hristos, al Cărui Cap și este.

⁶⁹ Idem, p. 222, precum și Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilia XXIV, în Comentariile sau explicarea Epistolei I către Corinteni...*, p. 329

⁷⁰ Idem, *Omilia XXIV, în Comentariile sau explicarea Epistolei I către Corinteni...*, p. 323

⁷¹ „că astfel de apropiere nu poate fi împărtășire, cu toate că de nenumărate ori ne vom atinge de acest Sfânt Trup, ci osândă, chin și adăugire de pedeapsă” – Sfântul Ioan Gură de Aur, *Puțul*, care s-a tălmăcit din limba elinească de Arhiepiscopul și Mitropolitul a toată Ungrovlahia kir Grigorie Dascălul, pentru folosul neamului nostru, Colecția „Luminătorii Lumii”, Editura „Anastasia”, București, 2001, p. 219

⁷² „Născută din Trupul și Sângele Domnului, Biserica nu poate fi vie în afara Trupului și Sângelui Său. Neputând fi vie în afara dumnezeieștii Euharistii, Biserica lui Iisus Hristos trebuie să se alimenteze continuu din taina ei înșiși, din dumnezeiasca euharistie” – Pr. Gheorghe Tilea, *op. cit.*, p. 648

III. Despre urmările și efectele primirii Sfintelor Taine

Ținând seama de cele enunțate mai sus, înseamnă că Sfânta și Dumnezeasca Euharistie primită de cei dreptmășitori și dreptcredincioși are drept urmare, în primul rând, unirea acestora cu Iisus Hristos, dar și a lor între ei, laolaltă. „Ce spun eu împărtășire? Zice, căci noi suntem una cu Trupul acela. Ce este Pâinea din proaducere? Trupul lui Iisus Hristos. Deci ce ajung cei care se împărtășesc din ea? Trupul lui Iisus Hristos și numai multe trupuri, ci un singur trup. După cum pâinea, fiind compusă din mai multe boabe de grâu, este unită într-un singur întreg, fără să se vadă ori să se observe undeva boabele de grâu, cu toate că sunt, de fapt, în ființă, în acest fel și noi ne unim unii cu alții și cu Iisus Hristos. Tu nu te hrănești din alt trup, iar acela din altul, ci din același ne hrănim cu toții”⁷³. Acesta este cel mai important și mai de seamă efect al Sfintei Împărtășanii, care înseamnă și împlinirea ori îndeplinirea scopului ei inițial și prim. Acesta este efectul general pe care Iisus Hristos, prin împărtășirea cu El, îl produce de fiecare dată când ne unim cu El. Dar trebuie din nou subliniat (chiar dacă poate fi obositor și obsedant) faptul că acest lucru se produce doar în cazul celor ce se împărtășesc cu Domnul Iisus Hristos, având o conștiință purificată și curată.

Venirea lui Iisus Hristos în sufletul și în trupul nostru are însă și un efect special sau o consecință deosebită în viața fiecăruia (concret vorbind, în manifestări și în faptă). De ce? Pentru că unii se apropie cu credință (față de Cel cu Care Se împărtășește) și bucurie (de a se uni cu Cel pe Care Îl doresc), iar alții cu nepăsare și cu îndoială. Și în primul și în al doilea caz, primirea Trupului și a Sângelui Domnului nostru Iisus Hristos se alege și rămâne cu consecințe, atât sufletești cât și trupești. Astfel, cei ce l-au primit pe Iisus Hristos cu inimă deschisă îl simt pe Iisus Hristos, în întreaga lor ființă, care îi copleșește cu pace și cu bucurie. Aceasta îi face să-și dorească prelungirea acestei trăiri în mod permanent, fiind pe deplin conștienți că, pentru a se realiza acest fapt, se cere și se impune din partea lor o și mai mare râvnă în realizarea virtuților⁷⁴. Pentru a înțelege și mai bine efectele unei Sfinte Împărtășanii primite cu toată credința, nădejdea și dragostea, va trebui să-l lăsăm tot pe preaiuscitul nostru Părinte Ioan să ne descrie această stare, ca unul ce a făcut întotdeauna experiența aceasta. „Acest sânge se răspândește imediat în suflet imediat ce ste băut, el îl adapă și îl hrănește. Acest sânge, când este primit cu vrednicie, îi pune pe fugă pe diavoli, îi face și-i cheamă să vină la noi pe îngerii și chiar pe Domnul îngerilor Îl face să vină la noi. Căci imediat ce văd diavolii sângele Domnului, ei fug, dar îngerii vin. Acest sânge, prin spălarea lui a curățit lumea întreagă”⁷⁵. „Acest sânge este sfințirea și mântuirea sufletului. Acesta îl spală, îl curăță, îl împodobește, îl lărgeste: el face inteligența noastră mai strălucită decât focul, sufletul mai luminos decât aurul”⁷⁶. „Prin acest sânge împodobește și înfrumusețează cu totul Biserica Sa”⁷⁷. „Cei ce iau parte la acest sânge trăiesc împreună cu îngerii, cu arhanghelii și cu puterile cerești; ei sunt îmbrăcați cu haina regească a lui Iisus Hristos și echipați cu arme duhovnicești. Dar este prea puțin spus; ei sunt îmbrăcați chiar cu Regele Însuși”⁷⁸. „Sfintele Taine din fața noastră sunt medicament și leac vindecător al rănilor noastre, sunt bogăție neîmputinată, pricinuitoare a Împărăției Cerurilor”⁷⁹.

⁷³ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilia XXIV, în Comentariile sau explicarea epistolei I către Corinteni...*, p. 323

⁷⁴ „Să ieșim de la această masă, frații mei, ca niște lei umpluți de căldură și de foc, grozavi pentru demoni, plini de amintirea capului nostru, și de această iubire fierbinte despre care El ne-a dat semne așa de vizibile” – Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilia 46, în Comentariu la evanghelia de la Ioan*, p. 222

⁷⁵ Ibidem, p. 223

⁷⁶ Ibidem, p. 223 - 224

⁷⁷ Ibidem, p. 224

⁷⁸ Ibidem, precum și Pr. Prof. Dr. Ilie Moldovan, *Aspectul hristologic și pneumatologic al Bisericii după Sfântul Ioan Gură de Aur*, în „Studii Teologice”, anul XX (1968), nr. 9 – 10, p. 719

⁷⁹ Idem, *Cuvânt la ziua Nașterii Mântuitorului nostru Iisus Hristos, VII, în Predici la Sărbători Împărătești...*, p. 22

Există, din păcate, și oameni care fac parte din a doua categorie, adică aceia care se apropie de Sfintele Taine ale lui Iisus Hristos „așa cum s-ar întâmpla”, fără o pregătire corespunzătoare. Primirea Sfintei Împărtășanii de către aceștia are urmări și în viața lor. Ele sunt numeroase, Sfântul Ioan Gură de Aur obișnuind să apeleze la cuvintele Sfântului Apostol Pavel, precum descrie toate aceste urmări: „Pentru aceasta sunt mulți dintre voi neputincioși, bolnavi și mulți au murit, că dacă ne-am judeca noi înșine, nu am fi judecați” (I Cor. 11, 30 – 31). Însă Sfântul Ioan Hrisostom ține să remarce și să sublinieze un lucru foarte important, și anume: toate aceste urmări, percepute ca fiind nefaste de către oameni, nu se datorează Sfintelor Taine în sine (deci nu Dumnezeu este cauza lor, căci cum ar putea El să dorească răul oamenilor, din moment ce el ne cheamă la sfințenie), ci ele sunt rodul împărtășirii unor oameni care nu s-au pregătit pentru aceasta. Ei își atrag prin aceasta osânda lui Dumnezeu (care nu dorește moartea păcătosului, necazurile fiind o pedeapsă în vederea întoarcerii celui ce a greșit ori păcătuit), asemănându-se lui Iuda, datorită faptului că, deși au fost învredniți de o atât de mare cinste (aceea de a lua parte la Masa Dumnezeiască și chiar de a se împărtăși de rolul ei), n-au cules nici un folos duhovnicesc, rămânând pe mai departe în starea lor de păcătoșenie. „Vai, cât de mare este orbirea vânzătorului! S-a împărtășit cu Tainele și a rămas același; s-a desfătat de masa cea prea înfricoșătoare și nu s-a schimbat”⁸⁰. „Păcatul lui Iuda a ajuns mai mare din două pricini. Și pentru că s-a apropiat de Taine cu asemenea gând, și pentru că apropiindu-se n-a ajuns mai bun, nici datorită fricii, nici datorită binefacerii primite, nici datorită cinstei ce i s-a făcut”⁸¹; iar toate aceste lucruri se văd în viața lor de zi cu zi: „plecați de la cult, nu se observă la ei nici o îmbunătățire de viață, încât de multe ori era mai bine ca felul acesta de creștini să rămână acasă, spre a unu insulta măcar pe Dumnezeu, căci de felul lor de viață între oameni nu mai pomenim”⁸².

IV. Datoria credinciosului după primirea Sfintelor Taine

1. De asta până la sfârșitul Sfintei și Dumnezeieștii Liturghii

Aproape toate cuvintele pe care Sfântul Ioan le adresează credincioșilor săi referitor la problema evlaviei euharistice, îi are în vedere pe cei slabi în credință, cei care dau dovadă, prin faptele lor, că nu sunt pe deplin lămurii asupra importanței pe care o constituie participarea la Sfânta Liturghie și mai ales împărtășirea cu Cereștile și Dumnezeieștile lui Hristos Taine. De o asemenea indiferență și nepăsare ori aroganță față de Cele Sfinte dau dovadă nu doar cei ce nu se împărtășesc, sau cei care fac aceasta fără a fi pregătiți, ci și cei care pleacă de la Sfânta Slujbă, înainte ca aceasta să fi ajuns la sfârșit. Împotriva unora ca acestora Sfântul Ioan Gură de Aur are doar cuvinte de mustrare: „Ce faci tu, omule? În vreme ce Iisus Hristos este de față, în vreme ce îngerii stau de față, în timp ce această înfricoșătoare Masă stă întinsă, în vreme ce frații ți se înstruiesc mai departe în Taine, tu, părăsindu-l, pleci? Dar, până și la o masă oarecare, sigur, de vei fi fost chemat, chiar de te vei fi săturat tu mai întâi, nu cutezi să pleci înaintea prietenilor tăi. Aici însă, în vreme se săvârșesc tainele lui Iisus Hristos, în vreme ce sacrificiul acela este încă pe cale de săvârșire, tu lași totul la mijloc și pleci? Cu ce apărare te vei apăra? Vreți să vă spun a cui faptă împlinesc cei ce pleacă mai înainte de săvârșirea Tainelor, și de sfârșit, și nu aduc cântări de mulțumire după sfârșitul Mesei Euharistice? Vi se părea poate spus cu asprime ceea ce am să zic, dar este necesar să zic, din pricina neglijenței celor mai mulți: când Iuda s-a împărtășit din ultima Cină, în

⁸⁰ Idem, *Omilia LXXXII, în Scrieri partea a treia, Omilii la Matei*, p. 926

⁸¹ Ibidem, p. 927

⁸² Idem, *Omilia XXIX, 3, în Comentariu la Faptele Apostolilor*, vol. II, p. 40

noaptea cea din urmă, când toți ceilalți ședeau mai departe la masă, acela, repezindu-se, a ieșit afară. Pe el îl urmează aceștia care pleacă înainte de ultima rugăciune de mulțumire”⁸³.

2. De a mulțumi, cu recunoștință, pentru Sfânta Taine primite

Pentru ce este atât de important de a sta până la Sfârșitul Sfintei Liturghii, mai ales dacă ne-am împărtășit? Există o regulă în acest sens, sau este doar râvna unora care au mai multă răbdare decât ceilalți? La toate aceste întrebări și nelămuriri, Sfântul Ioan ne dă un singur răspuns, însă foarte exact și precis. Importanța rămânerii la Sfânta Liturghie (deci implicit și această „regulă”, care nu trebuie respectată doar de unii, ci de către toți cei ce participă la cultul divin public) până la sfârșit (mai ales după ce ne-am învrednicit să-L primim pe Iisus Hristos), reiese din exemplul dat de Însuși Mântuitorul nostru Iisus Hristos Apostolilor Săi, după terminarea Cinei celei de Taină. Pornind de la cuvintele Sfintei Scripturi: „Iar după ce au cântat laude, au ieșit la Muntele Măslinilor” (Matei 26, 30), Sfântul Ioan spune că „Trebuie să se ridice de la masă, mulțumind și cântând lui Dumnezeu laude. Ascultați aceste cuvinte toți câți nu așteptați să se citească cea din urmă rugăciune făcută de Domnul Iisus Hristos după terminarea Cinei cele de Taină. Domnul Hristos a mulțumit înainte de a da ucenicilor Săi Sfintele Taine, ca și noi să mulțumim; a mulțumit și a cântat laude și după ce le-a dat, ca și noi să facem la fel”⁸⁴.

V. Liturgia de după Liturghie

După terminarea Sfintei Liturghii, creștinul este dator să facă dovada faptului că a participat la o masă atât de bogată în daruri duhovnicești, și mai ales ca-L poartă în el pe Domnul Iisus Hristos. Iar aceasta o face nu atât prin cuvinte, cât mai ales prin fapte⁸⁵. Ei vor dori întotdeauna să se împărtășească de Dătătorul păcii și al bucuriei, dar sunt pe deplin conștienți că pentru aceasta este nevoie de împlinirea pe mai departe a poruncilor Sale. Însă tocmai această unire cu Iisus Hristos îi întărește pe unii ca aceștia să îndeplinească cu mai multă ușurință orice este nevoie pentru a nu cădea de la iubirea Lui. Ei se pun în slujba aproapelui, în care Îl văd în permanență pe Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos.

Nu poate exista în viața unui creștin adevărat o pauză între o Sfântă Liturghie și alta, ci acest timp trebuie puternic cultivat și fructificat, în vederea săvârșirii binelui (și) în lupta noastră cu păcatele și cu patimile (deoarece, prin Sfânta Euharistie, nouă ni se iartă păcatele, dar pornirile spre păcat nu pot fi șterse, fiindcă depinde de noi cum ne folosim de puterile și resursele sufletești: rațiune, dorință, voință, vigoare, dinamism). Iar acest lucru devine ușor pentru cel ce se gândește cu Cine s-a unit, și că va trebui să-l întâmpine în curând, la fel de curat și cinstit: „Să ne gândim atunci în noi înșine la binefacerile cu care ne-a cinstit Mântuitorul Iisus Hristos, ca să ne amintim cât este de minunat duhul pe care l-am orimit. Acest gând va îndepărta, înlătura și va potoli patimile noastre”⁸⁶.

Dimpotrivă, cei care după primirea unor atât de multe și mari daruri duhovnicești se întorc la aceleași fapte rușinoase, sunt la fel de vinovați ca cei ce s-au împărtășit cu nevrednicie, întrucât și ei (ca și ceilalți) își atrag mânia lui Dumnezeu, ostentându-se în zadar: „Te bucuri de masa cea duhovnicească, de masa cea împărătească, și tu îți umpli gura cu lut?

⁸³ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Cuvânt la Botezul Domnului, IV*, în *Predici la sărbători împărătești...*, p. 43 – 44, precum și Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilia IX, în Omilii despre pocăință*, p. 179

⁸⁴ Idem, *Omilia LXXXII, în Scrieri partea a treia, Omilii la Matei*, p. 929

⁸⁵ „Să-I mulțumim, să-L slăvim nu numai prin credință, ci și prin fapte” – Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilia 46, în Comentariu la Evanghelia de la Ioan*, p. 224

⁸⁶ Ibidem, p. 225

Ești uns cu mir și te mânjești cu putoare? Căci, spune-mi te rog, după un an de zile, primind Sfânta Împărtașanie, crezi tu că cele aptruzeci de zile îți sunt de ajuns spre curățirea păcatelor din trecut? Și după trecerea unei săptămâni, te dedai iarăși celor dintâi? Spune-mi te rog: dacă după tecerea a patruzeci de zile de la însănătoșirea ta de o boală lungă, te dedai iarăși acelor mâncări aducătoare de boli, oare nu ai pierdut și munca ta dinainte?... patruzeci de zile întrebuințezi pentru sănătatea sufletului, și poate că nici patruzeci, și aștepti ca să îmblânzești pe Dumnezeu? Te joci, o omule?”⁸⁷

Pentru a fi și mai convingător, Sfântul Ioan Hrisostom recurge din nou la exemplul celui ce a fost Apostolul Iuda, arătându-se cruda realitate (dar întru totul adevărată) că precum acestuia nu i-a fost de nici un folos faptul de a fi fost mereu în preajma lui Iisus Hristos, întrucât nu a părăsit păcatul (și prin aceasta a dobândit nu Împărăția Cerurilor împreună cu Învățătorul Său, ci Iadul, pentru că deși era totdeauna cu Domnul Iisus Hristos, inima sa era închinată diavolului), aceeași soartă o vor avea toți cei ce se împărtășesc ce nevrednicie, cât și cei ce se împărtășindu-se cu vrednicie, îi întorc spatele lui Dumnezeu, complăcându-se în propriile plăceri: „Că aceste adevăruri ne fac foarte atenți și totdeauna veghetori. Dacă cel ce era ales în ceata Apostolilor, care a primit un așa de mare dar, care a făcut minuni; căci el a fost trimis cu ceilalți pentru a învia morții și a-i vindeca pe leproși; dacă, zic eu, un ucenic, pentru că s-a lăsat birit de cruda și trista boală a lăcomiei, L-a vândut pe Stăpânul său, dacă atâtea binefaceri și daruri, dacă nici petrecerea, nici familiaritatea cu Iisus Hristos, nici spălarea picioarelor, nici însoțirea de la masă, nici păstrarea pungii, nu i-au folosit la nimic, sau dacă aceste lucruri lui i-au deschis mai repede prăpastia în care s-a aruncat, să tremurăm și să ne temem noi înșine, să nu imităm într-o zi pe acest urât și perfid lacom. Voi nu-L trădați pe Iisus Hristos? Dar atunci când ÎL disprețuiești pe sărac care se usucă de foame, sau care îngheață de frig ori moare de sete, voi meritați soarta și pedeapsa lui. Și atunci când luăm parte cu nevrednicie la Sfintele taine, cădem în același adânc în care s-au aruncat cei ce L-au omorât pe Domnul Iisus Hristos”⁸⁸.

Enunțând, în cele din urmă, câteva concluzii, vom afirma și sublinia că viața în Iisus Hristos o dobândim prin Sfintele Taine, care își au baza în Taina originară sau Taina Tainelor care este Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos; dar recunoaștem cu toții, că cea mai plină de mister dintre toate Tainele este Dumnezeu – Omul, Iisus Hristos și după El este Euharistia și Biserica. Prin Botez, Mirungere și Euharistie ne încorporează în Sine în Trupul Său tainic – Biserica, ne ridică la comuniunea cu Sine așezându-ne în intimitatea Sa, dăruindu-ne infinita și nemărginita Sa bogăție duhovnicească prin care putem să creștem neîncetat „până la măsura bărbatului desăvârșit, a vârstei deplinătății lui Iisus Hristos” (Efeseni 4, 13).

În fiecare Taină, Iisus Hristos ni se dăruiește cu o lucrare a Sa, în Euharistie, însă, ni se dăruiește cu Însuși Trupul și Sângele Său, deplin penetrate de Dhul Lui și prin care ne spiritualizează și pe noi, având acordul voinței noastre libere. Euharistia este Taina care – L extinde pe Hristos în noi, sau prin care suntem noi asimilați la umanitatea Sa preamărită prin Înviere și Înălțare. Această extindere a lui Hristos în noi constituie Biserica – o comunitate de persoane unite între ele prin același Trup și Sânge al lui Hristos, pline de Duhul Sfânt. Biserica care este astfel constituită ca o comunitate concretă, vizibilă, a oamenilor cu Dumnezeu prin Hristos în Duhul Sfânt, are la rândul ei puterea sacramentală de a-L extinde mai departe pe Hristos în alți oameni, prin organele alese și sfințite de Hristos Însuși în ea și pentru ea, prin Duhul Lui cel Sfânt, adăugând Trupului Său noi mădulare. De asemenea, puterea sacramentală, sfințită și sfințitoare a Bisericii izvorăște tot prin puterea lui Hristos Cel sălășluit în ea prin Duhul Sfânt. Euharistia și Biserica sunt două realități nedespărțite, într-o continuă și indisolubilă legătură, una implicând-o pe cealaltă, una fiind condiție a celeilalte,

⁸⁷ Idem, *Omilia XVII, în Comentariile sau explicarea Epistolei către Evrei...*, p. 231

⁸⁸ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omilia 46, în Comentariu la Evanghelia de la Ioan*, p. 231

iar în amândouă este prezent Același Hristos prin Trupul Lui, deplin pnevmatizat, atrăgând toate mădularele și membrele Sale spre înălțimea la care se află El.

Așadar, importanța și semnificația Euharistiei sunt fundamentale și maxime pentru viața omului, pentru viața lumii, căci ea este unirea cea mai înaltă care se poate realiza între om și Domnul nostru Iisus Hristos, cu Dumnezeu, în Împărăția Sa. Dumnezeiasca Împărtășanie din cadrul Sfintei Liturghii care se săvârșește în Biserică pentru credincioși, ne unește cu Hristos și pe noi unii cu alții, deoarece toți credem în Unicul Hristos – Care este ieri, azi și în veci Același și prin Care ne împărtășim cu aceleași Sfinte Taine. Ea este Taină a Bisericii și a unității Bisericii fiindcă în ea se pecetluiește unitatea de credință încununând Liturghia Cuvântului. Ea susține creșterea permanentă a creștinilor în Iisus Hristos, în Trupul Său tainic – Biserica – în comuniunea iubirii cu Iisus Hristos și între ei, Euharistia fiind prin aceasta un sacrament al împăcării⁸⁹, al iubirii și a unității profunde a oamenilor în Hristos, a mântuirii în El și prin El, așa după cum am mai spus în acest studiu. Unitatea creștină trebuie să se răsfrângă asupra lumii întregi, pentru ca să se pregătească în acest chip unitatea eshatologică pe care Sfânta Împărtășanie o prefigurează, Împărăția lui Dumnezeu cea veșnică pe care o pregustăm încă din viața această terestră și care nu este o comuniune umană, ci o unitate în Dumnezeu, în plenitudinea adevărului și în bucuria Împărăției⁹⁰ - această concepție ar trebui să asigure ecumenicitatea sau gândirea și mișcarea ecumenică Bisericii cea una după cum și Iisus Hristos – Adevăratul Dumnezeu – doar Unul este!....

Încheiem cu constatarea că Euharistia actualizează într-un dinamism convergent, spre plenitudinea existenței, marile potențialități umane care semnifică și simbolizează ceea ce trebuie să devină lumea adică o dăruire și un imn de laudă adus, neîncetat, Creatorului; o comuniune universală în Trupul lui Hristos, o împărăție a dreptății, a iubirii și a păcii în Duhul Sfânt, pentru unitatea și mântuirea tuturor în Hristos Domnul și prin Hristos, ajungând, astfel, la desăvârșirea noastră cu ajutorul Sfintei Euharistii căreia îi descoperim, în acest fel, valoarea ei duhovnicească de neprețuit.

Drd. Stelian Gombos

⁸⁹ Pr. Dr. Gheorghe Petraru, *Euharistia – Taina Unității Bisericii și a mântuirii în Hristos*, în revista “Mitropolia Moldovei și Sucevei”, Anul LIX, Nr.10-12, Octombrie-Decembrie (1983), p. 642.

⁹⁰ Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, *Legătura între Euharistie și iubirea creștină...*, p. 33.